

MARIT PAULSEN:

Tio år efter EU-folkomröstningen – blev det som vi trodde?

BERTIL OHLIN-INSTITUTET är en liberal tankesmedja grundad 1993.
Institutets uppgift är att genom forskning och kvalificerad debatt i
svensk liberal tradition bana väg för nya tankar och nya frågor.

JONASSON GRAFISK DESIGN
OMSLAG: ATELJÉ LANDGRAFF
ÅGRENS TRYCKERI, ÖRNSKÖLDSVIK 2005

FÖRORD

Det föll sig så att mitt första uppdrag som redaktör för Bertil Ohlininstitutets skriftserie innebar att jag själv fick hålla i pennan. Innehållet kommer dock inte från mig utan från en av svensk politikens stora profiler: Marit Paulsen.

Föreliggande text är ett tydligt exempel på varför beteckningen färgstark passar osedvanligt bra in på Marit Paulsen. Texten är en i stort sett ordagrann nedteckning av det anförande som hon höll den 6 december vid 2004 års Ohlinföreläsning.

Vissa smärre redaktionella ändringar har gjorts för att anpassa talet till det skrivna ordets form, men vi som någon gång har hört henne tala kan i vårt inre lätt förnimma hennes stämning vid läsningen av denna skrift.

Att Marit Paulsen framträdde som en av huvudfigurerna i ja-kampanjen inför folkomröstningen 1994 anses av många vara en av förklaringarna till att ja-sidan med knapp marginal avgick med segern. Därför var det naturligt att låta henne reflektera över Sveriges tio år som EU-medlem.

Mandatperioden 1999–2004 var Marit Paulsen Europaparlamentariker för folkpartiet.

Uppsala den 3 februari 2005

HÅKAN JACOBSON

Redaktör för Bertil Ohlininstitutets skriftserie

BERTIL OHLININSTITUTET
MÅNDAG DEN 6 DECEMBER 2004

*

Tio år efter EU-folkomröstningen – blev det som vi trodde?

*Bertil Ohlin-föreläsningen år 2004
av Marit Paulsen*

Jag kan egentligen inte svara på frågan som är satt på det här seminariet: »Tio år efter folkomröstningen om EU – blev det som vi trodde.« Vem är vi:et? Är det ja-sidan? Är det nej-sidan? Är det mina grannar i Malung eller är det dem som bor i Stockholms innerstad? Jag menar – vem är vi? Det kan jag inte riktigt svara på.

Så då backar jag och blir subjektiv. Vad lovade jag? Vad trodde jag? Och vad tror och uppfattar jag nu, tio år efteråt? Vilka slutsatser håller jag på att dra efter fem år i Europaparlamentet?

Jag håller långsamt på att landa i »tantan i Yttermalung«. Och det betyder faktiskt perspektivbyte. För en sak är alldeles säker: Europaparlamentets pampiga hus i Bryssel, och om möjligt ännu pampigare hus i Strasbourg, kan ni betrakta som två akvarier. Ni får gärna hålla kvar denna akvariebild – det är ju jättelika glashus, eller hur! Och jag tror att till och med fem korta år kan göra att det blir en glasvägg mot omgivningen, så det är väldigt bra att lämna dessa byggnader. Jag känner att centrifugen nu har gått ett varv så jag är lite – förstår ni – utanför centrum; jag är någonstans i periferin och där är faktiskt syn och hörsel lite annorlunda än när man är mitt i centrum.

***

Så – för det första – låt oss inse att påven inte förbjöd aborter i Sverige. Generalerna fick inte makten, och det har fortfarande inte kommit några tyska horhuskedjor. De allra grövsta bitarna på nejsidan har naturligtvis inte slagit in. Och EU är ingen superstat! Jag ska återkomma till detta.

På ja-sidan får vi ju i himmelens namn erkänna att den Europeiska unionen inte är någon godisbutik med gratis tillgång till geléhallon eller något annat. De senaste tio åren har ju ekonomin gått på ett sätt som vi i alla fall *borde* ha sett redan då, i början av 90-talet – det vill säga att globaliseringen av ekonomin skulle vara en starkare kraft än europeiseringen.

Till exempel kunde vi inte då se Kinas roll i världsekonomin. Det tror jag att vi får inse lite ödmjukt, att tillvaron, tekniken, ekonomin, politiken och kulturen tar sina egna vägar och inte alltid går att förutse. Vi måste lära oss att vara något ödmjuka och flexibla; kanske uttrycka vad vi vill och vad vi hoppas – men inte utställa löften som är väldigt konkreta för en lång tidshorisont.

Själv är jag så lyckligt lottad att jag skrev en bok som blev färdig till midsommarhelgen 1994. Och jag kan fortfarande stå upp för den, bit för bit. Det jag tog fel på var EMU. Det är bara att erkänna. I övrigt kan jag säga som så: De folkliga frågor som var uppe i Europadebatten – som jag mötte – är faktiskt fixade!

Vi får salmonellakontroll i hela Europa som ska vara genomförd 2008. Jag tvivlar på året, men viljan och lagstiftningen finns. Vi har allergimärkning på livsmedlen, och den nya lagen som vi har i dag är långt bättre än den vi fick frånga vid vårt inträde. Allemansrätten fungerar. Har ni tänkt på det – den var störthotad! Det finns inte en enda kommissionär som har satt upp ett enda stängsel i skogen eller någon annanstans.

***

Så till plus minus noll. Hur mycket som är plus, hur mycket som är jämntjockt och hur mycket som är minus för Sveriges del är svårt att säga exakt. Och dessutom – nu får ni hålla i er – jag skiter fullständigt i vilket!

Den Europeiska unionen är inte till för att rädda Sveriges statsbudget. Den Europeiska unionen är inte till för att röra på vårt så kallade köttberg, för att citera Pär Nuder. Vi får ta hand om både vårt köttberg, våra fläskhögar, vårt budgetunderskott och vår skattenivå själva. Alltihop det här är fortfarande svensk politik, svensk makt och svensk vilja – eller hur!

Vi ska heller inte ha en äldreomsorg som är bestämd från Bryssel. Jag vill nog inte heller att vi har en skattenivå som är fastställd i Bryssel. Jag tycker faktiskt att mångfaldens Europa ska respekteras så långt att varje delkultur i unionen äger sin egen frihet att formulera sin vardag i fred och oberoende. Det är ju det – snälla ni – som är vitsen med den Europeiska unionen. Det är ju att bevara vår egen särart; att Bretagne får bevara sin och Jämtland sin.

Så stor – och så liten – är drömmen om ett fredligt Europa. Det är ju inte meningen att vi ska bli européer, stöpta i samma form. Meningen är ju faktiskt att vi ska få vara så här »mångfaldiga« som vi är.

Jag brukar beskriva skillnaden mellan Europa och USA på följande sätt: USA har många fler språk, kulturer, färger, former och fasoner på sin befolkning än vad Europa någonsin kommer att få. Men USA är en salladsskål – det är mixat! Europa är – och kommer förmodligen att vara i vår livstid, i våra barns livstid – ett lapptäcke. Se kartan framför er och titta på vilken mängd delkulturer det är. Jag kan inte siffrorna för det utvidgade EU med 25 medlemsländer utan bara för det »gamla« EU med 15 medlemsländer. Men i EU15 finns det 40 olika språk. Och när ni räknar, tänk då på att Sverige också har två ursprungsspråk som vi aldrig räknar med, annat än möjligtvis i högtidstal; det är tornedalsfinska och samiska. Vi pratar alltså om språk som har levt sedan

Hedenhös i vårt område. Så vi har 40 språk. Frankrike har 400 ostar. Belgien har 400 sorters öl – och Sverige har surströmming. Det finns en sådan kulturell och social mångfald i Europa. Och detta är skönheten med Europa; att alla dessa delkulturer lever i sin egen kultur, i sin egen frihet, och att vi sprider denna frihet och fred sakta men säkert runt omkring oss.

Jag kan med en gång säga att Europas lapptäcke är sytt med krokiga korsstyggn. Det är inte särskilt tydliga steg mellan den ena kulturen och den andra. Det finns *en* landgräns i Europa som mig veterligen inte har några minoritetsproblem, nämligen Sverige-Norge. Och det tror jag beror på att vi är så vansinnigt lika, att vi egentligen har samma kultur och samma språk. Om en unge i den ena änden av gränshöjden går i svensk skola och en annan unge som bor lite längre bort går i norsk skola så saknar det betydelse för den kulturella identiteten. Danmark-Tyskland har däremot en kulturgräns och så även Sverige-Finland, men i varje sådan kulturgräns i Europa är det en väldigt suddig övergång.

Vad är det då som händer i Europa? Är det någon som har tänkt på att det faktiskt är femton år sedan järnridån föll. Ska vi tjafsas om bidrag, ska vi alltid tala om den förhatliga jordbrukspolitiken – vilken jag för all del tycker är ett allvarligt krus med EU – när vi ser vad som händer framför ögonen på oss?! När vi ser att Polen tog sig fri från kommunismen, kom med i Nato och fick en rimligt fungerande demokrati. Alltså – allt är inte perfekt i Polen än i dag, men de är på väg, de vet vart de vill. De är öppna, de är tydliga, de är Natomedlemmar, de är EU-medlemmar. Och vem är det som just nu i dessa dagar ser till och stöttar sig mot förebilden Polen? Jo, det är Ukraina som slåss för sin politiska och kulturella frihet. Och detta är så fascinerande att om Sverige har förlorat pengar på EU så må Gud inse att det var alldeles rätt att gå med i alla fall.

Unionen och dess grundtanke – och det som händer runt omkring oss – är större än skattenivån i Sverige. Vi är delaktiga och vi skulle

kunna vara ännu mer delaktiga om vi ville. Vi har precis samma fenomen med Turkiet. Ni kan alla de här hoten om civilisationernas kamp, att det nu är kristna mot muslimer. Vi har en islamistisk terrorism som vi inte vet hur vi ska hantera – men vi vet ju att vi inte kan ta efter det danska exemplet! Att stämpla ut folk, att kasta ut folk, är ingen väg bort från problemen. Vi har sju-åtta procent muslimer i den Europeiska unionens befolkning redan i dag. Vi kan ju inte ge oss ut med en pistol på gatan – eller vilka föreställningsvärldar har vi?

Det är här Turkiet är en viktig pusselbit. Det gäller framför allt, just nu, för Turkiets egna minoriteter som har varit förtryckta länge av det turkiska samhället. Det är frågan om att locka och pocka, att lägga press på – att ha den här inre fria marknaden som ett lockbete: »Ni får komma in i stugvärmen om ni ...« och så vidare.

Jag säger inte att de är redo för ett medlemskap i dag. De är redo att börja den mödosamma vägen till ett medlemskap i den Europeiska unionen. Om vi sköter oss väl och om makterna vill så kan Turkiet bli en bro över mot den muslimska världen. Precis som vi i dag ser – och det kunde vi inte se för tio år sedan – att Polen är en bro mot Ukraina, just nu.

Dessa civiliserade revolutioner sker på flera håll runt omkring oss. Och man lyckas faktiskt uppnå en större grad av frihet, en större grad av mänskliga rättigheter och mänsklig värdighet – för varje dag, för varje månad som går.

Jag är drastisk nog att säga att om vi tycker EU och EU-byråkratin är så överstatlig, så superstatlig, så förfärlig, hemsk och ett hot mot Sverige; låt oss då gå ur! Låt oss då rösta ja till konventets förslag till nytt grundfördrag – där finns en utträdesklausul. Det måste vara ett fullgott skäl för Per Gahrton att argumentera för ett ja, eller hur!

Men vi ska inte kasta grus i fredens och frihetens maskineri. Det är det viktigaste för Sverige. För det, mina vänner, vore faktiskt egoism – nationell egoism. Aldrig någonsin i historien har man försökt att bygga en stabil union som är baserad på kulturell och nationell frihet och identitet – men så här långt har man lyckats.

Jag har suttit där nere så pass länge att jag har lärt mig att det finns vissa ord som är totala bromsklossar – det är när någon talar om att man kränker den kulturella friheten. I det dagliga arbetet backar man då väldigt fort och försöker finna en annan formulering, en annan lösning på problemet. Det är precis därför jag tror att den här majoritetsprincipen som finns i grundfördraget – att en majoritet av länderna och en majoritet av befolkningen behövs för att uppnå kvalificerad majoritet – är fullständigt suverän i det system som är uppbyggt i dag. Därför att när de involverade förhandlarna – parterna – ser att det går mot en blockering i slutomröstningen så går det aldrig till slutomröstning. Utan då backar man, stoppar klockan och försöker gå tillbaka; man letar efter en ny lösning, en ny utväg, en ny kompromiss.

***

Så jag tycker – efter de här tio åren, varav fem i Bryssel – att EU är fantastiskt mycket mer fantastiskt än vad jag trodde. Jag tror inte att jag förrän nu börjar förstå hur fascinerande fenomenet är ur historisk synpunkt. Låt mig dra några exempel på hur det har gått till i vardagen.

Jag blev rapportör på förordningen om det som formellt heter zonooskontroll. Än så länge är salmonella den enda zonoos som vi kan kontrollera; vi har inte bakteriologisk kunskap för att klara någon annan. Jag fick detta uppdrag, och det är klart att jag sneglade bakåt och jag sneglade hemåt, jag sneglade åt den debatt jag förde 1994 och jag tänkte: »Jävlar, Marit – det här *måste* du klara.« Sedan bildar man en arbetsgrupp av skuggrapportörerna från de andra partierna och så sätter man sig ner och diskuterar. Det blir alltså den informella arbetsgruppen och där är vi sju stycken. Jag läste in mig så noga att jag faktiskt kan personnumren på hälften av alla salmonellor; och all sjukstatistik och alla kostnader – förstår ni – alltihop det där hade jag suttit instängd en hel vecka och pluggat. Så kommer jag till mötet och börjar. Jag hade tänkt igenom noga har jag skulle lägga fram mitt förslag

för att få med mig spanjorer och italienare och höger och vänster och nord och syd och alla dessa aspekter som finns i sammanhanget. När jag sedan kommer en tredjedel in i mitt inledningsanförande tittar den spanska kollegan på mig och säger: »Förlåt, madame Paulsen, tvättar ni inte händerna i Sverige?«

Jaha. Okej. Omstart. Och jag startar om och kommer två tredjedelar in i min väldigt väl genomtänkta, strategiska inledning. Min italienska kollega – som är medicine doktor, tillhör Forza Italia och dessutom är en mycket duktig bakteriolog – tittar då förvånat på mig och säger: »Fru Paulsen, kokar inte ni kycklingen innan ni äter den?« Och jag har inte ett smack att sätta upp emot honom, rent vetenskapligt. För det finns praktiskt taget ingenting i maten som är så lätt att mörda som salmonellabakterier. De är oerhört livsodugliga egentligen; hetta upp dem till 67 grader och de är tvärdöda!

Därifrån ska man alltså ta sig igenom processen. Där har jag infallsvinklarna från de andra. Då blir det till att backa om och om igen. Efter åtta månader lyckades jag få 523 ja-röster i parlamentet och 4 nej-röster.

Och jag gjorde det *inte* genom att säga att Sverige är ett litet skitland. För det är ett vanligt påstående i Sverige, eller hur? Vi är så förfärligt små. Vad ska vi med 22 parlamentariker till, i en hög av 626 stycken? Vi har ju ingenting att sätta upp mot stormakterna där nere.

Men samtidigt låter det så här – och nu citerar jag Margot Wallström. När hon blir arg säger hon: »Och så gick sammanträdesdörren upp och in kom en svensk och säger ›Oh, in Sweden we have a system for that, could we take it in english, please...‹.« Alltså, vi har alltid ett system för allt, vi kan allt, vi har löst alla problem, vi är så oerhört duktiga och alla de andra är – underförstått – jävligt korkade.

Så vi – i alla fall väldigt många – har en väldigt konstig attityd. Ett: vi är små, obetydliga, bor i ett randområde längst upp mot polarisen och är lite allmänt snälla men ... ja, små. Men samtidigt vet vi bäst.

Det här är det sämsta tänkbara utgångsläget i det arbetsätt som

finns i EU. Och jag tycker att svensken egentligen borde vara den bäst anpassade guldfisken i akvariet. Därför att konsensustänkande ligger i vår egen kultur; vi har konflikträdsla, eller hur – vi vill väldigt gärna undvika att bli osams med någon. Vi vill väldigt gärna försöka att komma överens och lösa problemen lite snyggt. Vi gapar inte och skriker, och vi slåss inte så ofta – i alla fall inte utanför hemmet.

***

Så hur får vi detta att gå ihop? Det finns en sak som svenska journalister inte tar upp i referaten och som inte hörs i den svenska debatten. Är det någon av er som har tänkt på att den Europeiska unionen – konsekvent och systematiskt – är minoriteternas union? Det finns ingen given majoritet. Just nu finns det 450 miljoner människor i unionen (vi tar det i runda slängar). Tyskarna är med sina 90 miljoner det största landet. Och visst är 90 miljoner mer än 9 miljoner, som vi ju är i Sverige. Men 90 miljoner av 450 miljoner är 20 procent. När blev 20 procent en majoritet? Frankrike och Tyskland har tillsammans – om vi fortfarande räknar med tummen – 140 miljoner. När blev 140 miljoner av 450 miljoner en majoritet?

Det finns därför ingen – mina vänner – som ensam sätter agendan. Man har drivkrafter som personer, som organisationer; men framför allt som personer – personligheter. Vad vill du? Vad kan du? Vilken förmåga har du att bli förstådd? Och, framför allt, vilken förmåga har du att förstå alla andra? Vilken respekt visar man alla andras kultur och erfarenhet?

Detta utgör basen i det europeiska samarbetet – den fenomenala respekten man lär sig av varandra. För om vi ser efter så går det inte att jobba i motsatspar. Vi har nord/syd-dimensionen, höger/vänster, man/kvinna, katolik/protestant (och dessutom en muslimsk svans). Vi har storstad/periferi, vi har rik/fattig. Hur många fler motsättningar kan vi lyckas få tag i?

Dessa finns alltså i varje liten arbetsgrupp. Varje förhandlingsorganisation bär med sig alla de motsättningar – diken – som har skapat Europas mångfald, och tidvis skapat vårt helvete. EU är ett system av förhandlingar, av mötesplatser, av de livsviktiga tolkarna, för att hantera de motsättningar som finns. Det gör man inte genom att vara kaxig, tuff, stå på sig, tro att man kan bäst. Det är faktiskt vänlighet, ödmjukhet, kunskap och förmåga att hantera *andras* tro, erfarenhet och kunskap som fungerar bäst.

Så här i efterhand tycker jag att det är oerhört fascinerande att se hur det här fungerar – att det fungerar där i det allra minsta. Där det sitter sju parlamentariker med sina assistenter som försöker att få fram ett förslag till lagstiftning. Det fungerar, ser ni, i förhandlingarna med Turkiet. Det fungerar just nu som ett verbalt, icke-våldsamt, stöd till Ukraina. Detta fascinerar mig något oerhört. Och detta hade jag möjligtvis en föreställning om 1994, men – det erkänner jag – jag trodde faktiskt inte att systemet var så mjukt, så vänligt och så fantastiskt effektivt som det i verkligheten är.

Men det går inte att hemma hos mig förklara att EU egentligen är garanten för midsommarstången i Dalarna. Att vi får behålla den, att vi får göra som vi vill, att beslutet är vårt. Att om någon försöker att centralt fatta beslut om att ta ifrån oss majstången så kommer vi att få stöd av alla andra dalakulturer som finns runt om i Europa. Alla kommer att resa sig som en man och säga: »Nej, låt bli min majstång!« Jag vet inte hur man är pedagog nog att få hälften av den svenska befolkningen att förstå det här.

För på något sätt och vis har vi kommit i ett läge då vi räknar politik i bidrag. Och samhället i förmåner. Och medborgarskap i rättigheter – för oss själva. Någonstans har vi förlorat tron på att vi *gemensamt* bygger frihet, välstånd, välfärd, som gynnar individen. Jag förstår inte var vi förlorade detta.

Men vi har inte riktigt förlorat det i Bryssel. Och jag kan också alla historier om jobbiga fransmän, som tror att de är något och alltihop

det där. Ja, vid Gud, är det någon som har varit i en församling där det inte finns snorkiga personer? Men de brukar inte vara särskilt framgångsrika – eller hur? De är inte ens populära i ett korpfotbollslag, än mindre i en – ska vi säga – mer genuin församling av människor.

Jag vet att detta är fel sätt att svara på frågan: Vad har hänt på tio år? Jag beklagar att ni bara får *mitt* svar på frågan, utifrån *min* erfarenhet. Men är det då så eländigt att jag är medskyldig till att det blev ja i folkomröstningen så får jag väl ta det.

***

Efter föredraget fanns det tid för ett fåtal publikfrågor. Den första handlade om förslaget till nytt EU-fördrag – EU:s nya grundlag. Om vi nu skulle anta detta förslag, skulle EU då fungera bättre? Och med tanke på att folkomröstningar om fördraget står för dörren i tio medlemsländer, kommer förslaget att gå igenom? Marit Paulsen svarade:

Den sista frågan kan ingen svara på förrän vi ser svaret i backspegeln. När sista omröstningen är slut och vi har fått resultatet så vet vi. Det går inte att gissa. Därför att vi vet, att i vårt land och i alla andra länder så handlar EU-val alltid om allt annat än vad det egentligen ska handla om. Detta är ett av EU:s stora problem. Det handlar om för eller emot Persson eller Chirac; det handlar – förstår ni – om precis allting som ligger mycket närmre. Men EU har nog ingen någonsin folkomröstat om. Vi har alltså röstat om oss själva och vår egen livsuppfattning, livssituation eller politiska situation. Så den frågan kan jag inte svara på.

Den andra däremot: Ja, EU skulle fungera bättre med det nya fördraget. Jag kan ta ett praktiskt exempel. Det är faktiskt lite roligt. Parlamentet har ju medbestämmande i x antal frågor. Vi har långsamt men säkert fått medbestämmande i fler och fler frågor. Parlamentet är

väldigt öppet; det är nog världens mest öppna, mest tillgängliga parlament. Ministerrådet är absolut slutet; det är nog världens mest slutna lagstiftande församling som ska kallas demokratisk.

Parlamentet har inte beslutanderätt över jordbrukspolitiken. Men däremot över folkhälsofrågorna, där livsmedelssäkerhet ingår. Så hur man odlar på åkern, hur man skördar, hur man använder bekämpningsmedel, gödselmedel, hur man lagrar, hur man utfodrar grisen eller kon – där har parlamentet beslutanderätt. Alltså; ända tills fodret går in i kossan. När kossan sväljer, då är den en ko. Då är hon jordbrukspolitik så då har ministerrådet all makt. Sen kommer fodret ut igen – under svansen. Då är det gödsel, som är en miljöfråga och då är det medbestämmande för parlamentet igen.

När kossan – eller grisungen eller kalven – ska transporteras för vidare uppfödning, då är det jordbrukspolitik. Det är här ni har de där vansinniga djurtransporterna. Men när kossan närmar sig slakteriet så får parlamentet medbestämmande igen, för då är hon mat, då är hon livsmedel. Den levande kon – hur den lever och transporteras – det är en fråga för ministerrådet. Detta är helt underbart, fantastiskt *obegripligt*. Och jag tror inte på att Sverige inte, med en annan teknik, skulle ha lyckats få med sig de andra ministrarna – därför att opinionen mot djurtransporter är ungefär likadan i hela Europa. Jag tycker att det är ett skitdåligt jobb som våra jordbruksministrar har gjort.

Jag tror alltså att mer beslutanderätt för parlamentet, vilket finns i det nya fördraget, är bra. Men kom nu ihåg att det inte är fråga om att riksdagen ska överlåta mer makt från Sverige till Bryssel. Det här nya grundfördraget handlar om den makt som redan är delegerad till Bryssel. Där EU redan har makt, där ska det vara lika beslutsprocedurer – och det tror jag är bra.

Den sista frågan handlade om Sverige och surströmmingen. Enligt frågeställaren lär det ha varit Marit Paulsen som räddade den svenska surströmmingen. Hur gick det egentligen till? Svaret löd:

Det var faktiskt lite roligt. Jag sitter på kommissionen på ett informellt möte när en förfärlig man som går under namnet *Mr Disaster* säger att nästa vecka skulle vetenskapliga kommittén fatta beslut om normerna för dioxinhalt. »Jaha«, säger jag, »var kommer de att hamna?«. Då säger han en siffra och jag tänkte: »Aj, jäklar! Surströmmingen, surströmmingen! Vad händer nu?«. Och jag såg för mitt inre att mitt huvud trillade ut för ladugårdsbacken hemma. Vem vågar komma hem efter att ha förbjudit en så särartad figur som surströmmingen?

Vare sig vi äter den eller inte – och jag äter den inte – så tillhör surströmmingen traditionen för ett par miljoner svenskar, eller hur? Den har rötter och tillhörande ritualer, ja den är vad vi kan kalla en del av vår folkliga kultur. Sådant – det har jag lärt mig – rör inte en politiker om han inte vill att det ska smälla. Ta pengarna från folk, men inte surströmmingen eller midsommarstången! Sverige är väl ett bra exempel på detta.

Så jag tänkte: »Hur gör jag nu?« Jag hade nyss varit i USA. Några gånger besökte jag FDA (USA:s livsmedelsverk) i Washington och lärde mig väldigt mycket av amerikanerna. De är bra på det här med livsmedels säkerhet och inspektioner och allt sådant. I USA har de ett system som gör att den federala säkerhetsnivån ligger på en nivå – men om en delstat vill lägga sig på en nivå under denna så är det tillåtet. Men då får de inte sälja denna produkt på den federala marknaden. De får helt enkelt hålla snusket hemma om de vill ha det. De får äta det själva men inte sälja det åt andra.

Jag tänkte: »Det här är ju strålande!« Då kom jag på följande lysande idé: Så länge strömmingen ser ut som en fisk så får den säljas i de Östersjöländer som av kulturella skäl har böckling, surströmming etc. Det gäller alltså inte bara strömmingen, det gäller också ålen, både i Holland och Skåne och Blekinge. Däremot är det inte tillåtet att utfordra grisen med fiskmjöl från Östersjön. För det finns ingen av oss som kommer ihåg informationen om den giftiga sjön när vi går och köper en fläskkotlett. Eller hur? Det blir för många led. Men köper du en

strömming, eller östersjölax, så bör en normal medborgare och konsument vara väl informerad om vad man äter.

***

ISBN 91-974777-2-9

Tidigare Bertil Ohlin-föreläsningar

2003

MACIEJ ZAREMBA

När blir Sverige europeiskt?

2002

DANIEL TARSCHYS

För tomma hus. Om riksdagen som vår politiska nationalscen

2001

CECILIA MALMSTRÖM

Öppet! Tydligt! Federalt! Vägar till ett liberalare Europa

2000

OLLE WÄSTBERG

Liberalism och populism

1999

CARL-JOHAN WESTHOLM

John Stuart Mill och vår tid. 140 år efter »On liberty«

1998

TOMMY MÖLLER

Är liberala partier dömda till marginalisering?

1997

LI BENNICH-BJÖRKMAN

Hur olika kan vi vara och ändå hålla ihop?
Mångetnicitet, demokrati och den liberala staten

1996

OLLE WÄSTBERG

Den postpolitiska tidsåldern eller liberalismen i MTV-samhället

1995

DANIEL TARSCHYS

Den långa revolutionen

1994

BENGT WESTERBERG

Den liberala välfärdsstaten

OHLIN institutet

BOX 3131 · 103 62 STOCKHOLM · KANSLIET@OHLININSTITUTET.ORG
WWW.OHLININSTITUTET.ORG

ISBN 91-974777-2-9